

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Ігор Шустик,

аспірант Інституту професійної освіти НАПН України,

м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0009-0002-7112-197X>

Анотація. Висвітлено актуальну проблему формування екологічної компетентності майбутніх медичних сестер у фахових коледжах. З'ясовано сутність поняття «екологічна компетентність», що розглядають науковці у контексті формування критичного мислення, відповідальності і здатності не лише визначати екологічні проблеми, знаходити раціональні шляхи вирішення їх, а й попереджати виникнення останніх.

Ключові слова: коледж, екологічна компетентність, майбутні медичні сестри, професійна освіта.

FORMATION OF ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF FUTURE NURSES IN THE DISCOURSE OF MODERN PROFESSIONAL PEDAGOGY

Ihor Shustyk,

Postgraduate Student, Institute of Vocational Education of the NAES of Ukraine, Kyiv,

Ukraine

Abstract. The actual problem of the formation of environmental competence of future nurses in professional colleges is highlighted. The essence of the concept of «ecological competence», considered by scientists in the context of the formation of critical thinking, responsibility and the ability not only to identify environmental problems, to find rational ways to solve them, but also to prevent the emergence of the latter, has been clarified.

Keywords: college, environmental competence, future nurses, professional education.

Проблема екологічної освіти в Україні є надзвичайно актуальною і має пріоритетне значення для сьогодення та майбутнього. Тому, враховуючи досвід науковців і педагогів, необхідно об'єднати зусилля з досвідом установ системи освіти у розв'язанні проблем екологічної освіти у державі.

Нині в умовах широкомасштабних військових подій на Україні постає нагальна проблема нагромадження та поглиблення екологічних знань, зростання рівня освіченості нації, що невід'ємно віддзеркалюється на політичному та економічному становищі країни, на її інформаційному просторі та глобалізації проблем виживання людства. Людина, яка досить компетентна у сфері екології та здорового способу життя, здатна чітко усвідомлювати власну відповідальність за стан навколишнього середовища. Вона може розрізняти основні екологічні проблеми та діяти задля їх вирішення, дотримуватися здорового способу життя, вирішувати нагальні життєві проблеми, раціонально використовувати природні ресурси. Все це дозволяє виробити особливу систему цінностей, орієнтовану на збереження природи та здоров'я людини.

На сьогодні єдиний підхід до визначення поняття «екологічна компетентність» відсутній. Так, на думку Л. Лук'янової, на відміну від екологічної культури, яка може мати суспільний і особистісний характер, екологічна компетентність стосується лише особистості (Лук'янова & Гуренкова, 2008). Ю. Ілясова визначає екологічну компетентність

спеціалістів медичного профілю як систему знань, умінь та навичок у сфері екологічної діяльності, що відповідають внутрішній позиції та забезпечують кваліфіковане розв'язання екологічно небезпечних ситуацій, спостереження та контроль за дотриманням екологічних вимог у різних сферах професійної діяльності згідно з екологічним законодавством України (Ілясова, 2019); Л. Титаренко розглядає екологічну компетентність як здатність особистості до ситуативної діяльності в побуті та природному оточенні, коли набуті екологічні знання, навички, досвід і цінності актуалізуються в умінні приймати рішення і виконувати адекватні дії, усвідомлюючи їх наслідки для довкілля (Титаренко, 2007).

Узагальнюючи підходи різних авторів до розуміння поняття «екологічна компетентність», зазначимо, що її трактують як: характеристику, що дає змогу сучасній особистості відповідально вирішувати життєві ситуації, підпорядковуючи задоволення своїх потреб принципам сталого розвитку; підготовленість і здатність особистості до практичного вирішення екологічних завдань, наявності в неї особистісних якостей у поєднанні з необхідним запасом знань і вмінь ефективно діяти у проблемних ситуаціях, що виникають у різних сферах діяльності, та знаходити правильні шляхи їх вирішення; інтегральний розвиток особистості, що об'єднує нормативний, когнітивний, емоційно-мотиваційний і практичний компоненти та забезпечує здатність виокремлювати, розуміти, оцінювати сучасні екологічні процеси, спрямовані на забезпечення екологічної рівноваги та раціонального природокористування.

Хоча компетентнісний підхід є одним із актуальних освітніх підходів, завдання формування екологічної компетентності особистості не зазначено у сконцентрованому вигляді в нормативних документах МОН України, за винятком старших класів екологічного профілю (Herliand, 2019). Окремі риси і складові екологічної компетентності визначені у «Концепції екологічної освіти України».

У роботах названих авторів і низці інших досліджень підкреслюється, що вдосконалення екологічної компетентності молодших медичних спеціалістів є одним з інструментів реформування медичної освіти; якість професійної підготовки майбутніх медиків, у першу чергу, залежить від змісту медичної освіти, освітніх стандартів, навчальних програм і планів, рівня практично-професійного спрямування процесу професійної підготовки, а також технологій і методів навчання.

Вивчення наукових джерел підтвердило, що в сучасній медичній освіті стає надзвичайно актуальною потреба в формуванні нового типу фахівця, а саме майбутнього молодшого медичного спеціаліста, який володіє необхідними екологічними знаннями й уміннями, достатнім рівнем інтелекту, вміє клінічно та творчо мислити, а також наділений важливими життєвими цінностями, зокрема милосердям, терпінням, добротою і співчуттям.

Екологічна компетентність майбутніх медичних сестер виявляється, перш за все, в систематичному прийнятті рішень з огляду на екологічні наслідки власної діяльності, що чинить певний вплив на довкілля. Її основою є екологічні знання, досвід практичної діяльності. Набуті екологічні знання є власним надбанням особистості, вони формуються під впливом екологічної інформації (Ілясова, 2019).

Незважаючи на продуктивний науковий пошук у цій сфері, актуальність дослідження зумовлена наявністю в освітньому процесі медичних закладів фахової передвищої освіти низки суперечностей, зокрема між: потребою суспільства до підвищення якості екологічної компетентності майбутніх молодших медичних спеціалістів і реальним її рівнем;

необхідністю компетентно розв'язувати нестандартні клінічні ситуації та традиційною і шаблонною спрямованістю навчання в сучасних медичних закладах освіти з дотриманням екологічних вимог та правил; гуманістичними якостями медичного фаху й орієнтацією освітнього процесу в медичних фахових коледжах, насамперед, у напрямку формування в студентів екологічно спрямованих знань, умінь і навичок; потребою в їх застосуванні під час навчання в коледжах і відсутністю комплексного, достатньо розробленого науково-методичного забезпечення реалізації цього процесу під час вивчення фахових дисциплін.

Список посилань

Ілясова, Ю. С. (2018). Визначення мотивації у майбутніх молодших медичних спеціалістів. *Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень*, 10 (13), 139-142.

Лук'янова, Л. Б., & Гуренкова, О. В. (2008). *Екологічна компетентність майбутніх фахівців: навч.- метод. посібник*. ПП Лисенко.

Титаренко, Л. М. (2007). *Формування екологічної компетентності студентів біологічних спеціальностей університету*. [Автореферат дисертації канд. пед. наук].

Herliand, T. (2019). Professional training of future skilled workers in professional (vocational) education schools based on modular and competence approach. *Scientific herald of the Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine. Professional Pedagogy*, 2(19), 18-23. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.19.18-23>